

A NAGYENYEDI ISKOLAI SZÍNJÁTSZÁS SZEREPE AZ ERDÉLYI MAGYAR SZÍNI ÉLET KIALAKULÁSÁBAN (1792–1848)

Közép-Kelet-Európában – így Erdélyben is – amíg létrejött a hivatásos magyar színjátszás, a XVIII. század utolsó évtizedéig, az iskolai színjátszásnak kellett vállalnia azt a szerepkört, amelyet a nyugati, sokkal fejlettebb társadalmi viszonyok között a színházak tölthettek be.

Az iskolai színjátszásnak több évszázados hagyománya van az erdélyi katolikus és protestáns iskolákban is.

Az erdélyi református iskolák közül megkülönböztetett hely illeti meg az erdélyi magyar színi élet kialakulásában a Bethlen Gábor fejedelem 1622-ben Gyulafehérvárt alapított, majd 1662-től Nagyenyeden működő akadémiai, azaz főiskolai rangú iskoláját. Bár az igazgatók és tanárok inkább nevelő célzatuk miatt pártfogolták a diákok színművészeti tevékenységét, az előadások közönségre gyakorolt hatása egyre fokozódott, és a XVIII. század végére túlnötte az iskola kereteit.

A nagyenyedi kollégiumban a színi előadásokat meghatározott előírások szerint tartották. Az 1682-es enyedi közgyűlés határozatban írta elő, hogy a diákok kétszer egy évben, júliusban és januárban, a vizsgák alkalmából, főként az antik történelemből adjanak elő darabokat. Tudomásunk van arról is, hogy már 1675. február 24-én „Tótfalusitól valami kis aktust játszottak”. Cserey Mihály írta, hogy 1693. május 2-án „Árpádról és a mellette lévő hat scythiai kapitányokról” színdarabot adtak elő. 1698-ban pedig Miskolczi Zsigmond Cyrus című történelmi drámáját mutatták be.¹ E kollégium falai között írta Pápai Páriz Ferenc is bibliai tárgyú darabját: Ábrahám Pátriárcha fia Izsák és Báthuel Leánya Rebeka Házasságok alkalmatosságával lött beszélgetését, amely 1703-ban nyomtatásban is megjelent Kolozsvárt.

Bár Nagyenyeden, amint a felsorolt adatok is mutatják, az iskolai színjátszás több évszázados múlttal rendelkezett, a maga határozottabb formáját csak a XVIII. század végén kapta meg, amikor a társadalmi küzdelmekkel összekapcsolódva művelődés-formáló erővé vált. Amint a bécsi Magyar Kurír tudósításaiból értesülünk, 1791 őszén harmincöt „N. Enyeden tanuló Tógás Deákok és Úrfiak” önképző kört alapítottak, s a nyelv művelésére legfontosabb eszköznek a színjátszást tartották, ezért Theatralis Társaságot hoztak létre.² Céljuk görög, latin, francia és német nyelvből színdarabot fordítani, eredeti magyar darabokat bemutatni. Tervüket valóra is váltották, 1792-ben bemutatták Voltaire Brutusát meg a Diaeta című eredeti vígjátékot.³ Ugyancsak a Magyar Kurír enyedi levelezőjétől olvashatjuk, hogy a kollégium diákjai Erdély különbö-

¹ *Vita Zsigmond: Tudománnyal és cselekedettel*, Irodalmi Könyvkiadó, Bukarest, 1968. 150.

² Magyar Kurír, 1791. december 29. 103.

³ *Enyedi Sándor: Az erdélyi magyar színjátszás kezdetei*, Bukarest, 1972. 18.

ző városaiban is tartottak előadásokat. Így „Tordán, Déván, nem ujságok a Magyar víg és szomorú Játékok, mellyeknek szerzői a N. Enyedi Ifjak. Eljáztódói pedig azokban a városokban született s nyaralni haza ment Tanulók. N. Enyeden, nem hazudok ha azt mondom, hogy 15 esztendőktől fogva minden kollégyomi esztendőök egy Theatralis Játékokkal rekesztetnek be. Többnyire két része van a Játéknak: az első szomorú, az utolsó víg.”⁴ 1792 szeptemberében a magukat meg nem nevező öt nemes mellett tizennégy, egyszerű, közrendű nagyenyedi diák Kolozsváron kiadta a Próba című zsebkönyvet.⁵ Ebben öt színdarabot közöltek a versek mellett, köztük két Molière vígjáték: Az erőszakos házasság (Sganarelle) és A kéntelenségből való orvos (Botcsinálta doktor) fordítását. A két drámát, feltételezésünk szerint, a diáktársaság két különböző tagja fordította. Erre enged következtetni a darabok egymástól eltérő nyelvhasználata, jóllehet mindkét tehetséges diák az erdélyi népnyelvből merített. Ezek az első magyar Molière-fordítások megelőzték Kazinczy fordításait. A darabok iskolai előadásairól nem rendelkezünk adatokkal, de arról tudunk, hogy az idő közben Kolozsvárt megalakult állandó színtársulat 1794. január 11-én bemutatta Az erőszakos házasságot. A színlap a vígjáték fordítójaként Berethi Gábort tüntette fel, s ez valószínűleg a nagyenyedi diákk fordító valódi vagy álneve.⁶ Annak ellenére, hogy a nagyenyedi professzorok közül egy sem volt „patronusa” a Társaságnak, a jénai, göttingai, genfi egyetemeken tanult, és külföldről hazatért fiatal tanároknak, mint Benkő Ferenc, Herepei Ádám vagy Benke Mihály, valamint a kollégium Bécsbe került tanítványainak, mint Barsay Ábrahám, Báróczi Sándor és Naláczy Ferenc – Bessenyei György mellett a későbbi testőrörök – felvilágosult szelleme sugárzó erőként hatott az újdonságra mindig is fogékony ifjúságra.

Az alma mater világiás, demokratikus eszmevilágának képviselője Aranka György, az Erdélyi Nyelvmívelő Társaság megalapítója Marosvásárhelyt 1793-ban, aki ezt írta az 1791-es országgyűléshez intézett röpiratában: „Egy magyar játékszínnek felállítását talán legelől kell vala tennem azok között a teendők között mellyek anyai nyelvünk gyarapítására s közönségesítésére szolgálnak. Bizonyos, hogy legfőbb eszköz.”⁷ Tehát a nyelvművelő mozgalommal összekapcsolta a színjátszói törekvéseket.

Röpiratát olvashatta a kolozsvári és nagyenyedi ifjúság, s nem maradt el a visszhangja. A nagyenyedi ifjak körében megszületett az erdélyi magyar hivatásos színjátszás megteremtésének gondolata. A kezdeményezésükre Kolozsvárt, jelenlegi ismeretünk szerint 1792. december 17-én megalakult második magyar hivatásos színtársulatnak enyedi diákok alkották a magját. Így Fejér János, aki a társulat létrejöttéért a legtöbbet fáradozott, ezért ő lett az igazgatója is 1793-ig, amikor Kótsi Patkó János váltotta fel, Kontz József, Sáska János, Jancsó Pál, aki híres komikus lett, meg Pergő Celesztin, aki csak később csatlakozott a kolozsvári színjátszókhöz – mind Nagyenyeden tanultak. Tehát megállapíthatjuk, hogy az első erdélyi hivatásos színésznemzedék java része a nagyenyedi kollégium iskolai színjátszásán nevelkedett ifjakkól származott.⁸ Sőt 1848-ig is találunk olyan színészeket meg drámairókat, akik Nagyenyeden

4 Magyar Kurír, 1792. 951–952.

5 Próba, mellyet anyai nyelve tanulására tett a Nagy Enyeden tanuló ifjak között felállott Magyar Társaság, Kolozsvár, 1792.

6 *Ferencki Zoltán*: A kolozsvári színészet és színház története, Kolozsvár, 1897. 70.

7 *Jancsó Elemér*: Az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság Iratai, Bukarest, 1955. 32.

8 *Jakó Zsigmond–Juhász István*: Nagyenyedi diákok 1662–1848, Bukarest, 1979.

kedvelték meg a színművészetet, és járták ki a drámaírás iskoláját. Példaként Czako Zsigmondot említtem.

A hős korban (1792–1821) különösen, de később, 1821 után is, miután az erdélyi magyar színjátszás a felépült kőszínházzal állandó otthont kapott Kolozsvárt, az egyes szintársulatok állandó darabhiánnyal küszködtek. A közönség kis létszáma miatt szinte estéről estére új darabot kellett bemutatniuk. Eleinte éppen a kolozsvári és nagyenyedi iskolai színjátszásból átmentett darabokat vitték színre.

A darabhiány leküzdésén egyaránt buzgólkodtak az írók, főúri műkedvelők és a színészek. Az 1840-es évek közepe tájáig „nagyobbára a külföldi Játékszini írók munkája után tett fordítások”⁹ alkották a műsor java részét, mert a változatos játékrendet a rendelkezésre álló kevés számú eredeti darab még nem tudta biztosítani. Mint tudjuk, a színjátszással párhuzamosan, kölcsönösen egymásra hatva fejlődött a magyar drámairodalom.

Az egyes szintársulatok műsorgondjain igyekeztek könnyíteni a színész-drámaírók is. Ha irodalomesztétikai és irodalomtörténeti szempontból műveik nem is kimagasló alkotások, színháztörténeti szempontból jelentős szerepet játszanak. E szerzők egyformán ismerték a színpad adta lehetőségeket és a közönség elvárásait, ízlését. Noha darabjaik csak ritkán jelentek meg nyomtatásban, korukban tetszést arattak, és drámairodalmunk történetében sajátos szint képviselnek.

A színész-drámaírók közül *Pergő Celesztin* (1784–1858) drámaírói tevékenységét mutatom be anélkül, hogy teljességre törekednék. Teljes nevén Oroszfáji Pergő, Pethő Celesztin József sokoldalú tehetség: színész, színigazgató, rendező, a színházi könyvtár kezelője és drámaíró. 1803-ban lett „tógás diák” Nagyenyeden, és 1810-ben, miután már játszott Erdély különböző kisebb városaiban, szegődött a kolozsvári szintársulathoz, s lett szinte 20 évig (1810–1828) „a fiatalság és a nővilág kegyence”¹⁰ Kolozsváron.

Ezúttal azonban nem kívánok a vándorszínész életpályájáról, hösszerelmes szerepeiről, németes szavaló-éneklo előadásmódjáról, vagy játékstílusáról beszélni, hanem néhány, a drámatörténetben legfeljebb csak megemlített darabját ismertetem. Ilyenek a *Feleki erdő* című öt felvonásos „honi történet”-e és a *Torda hasadéka, vagy az elkésett kincs keresők* című bohózata. Mindkét dráma kéziratban maradt fenn és a Magyar Színház Könyvtárában, Kolozsvárt lelhető.

Mindkét színmű tárgyát a Kolozsvár környékével kapcsolatos kincskereső mondák alkotják. A XIX. század elején kibontakozó polgárosodási folyamattal járt együtt, hogy a pénzt mindenható értéknek kezdték tekinteni, és Brassai Sámuelnek, a Vasárnapi Újság szerkesztőjének kifejezésével élve „a kolozsváriakat megszállotta az ingyen nyereség szomja.”¹¹ A meggazdagodási vágyra tápot szolgáltatott az évszázados babonás hiedelmen alapuló regék és mondák, amelyek szerint Kolozsvár és környéke tele van kincsekkel. Még Dárius kincseit is itt vélték megtalálni.¹² A hiedelmeket tanulmányozó Mazsolics Amália szerint a kincslátó hetedik gyermek segítségével pró-

⁹ *Deák Filep Sámuel*: Plánus az Erdélyi Nemzeti Játékszín Művészeti elrendezéséről, 1829. Kézirat, Kolozsvár, Állami Levéltár

¹⁰ *Hölgyfutár*, 1858. december 3. 1104.

¹¹ *Vasárnapi Újság*, 1841. szeptember 5. 573.

¹² *Jakab Elek*: Kolozsvár története, 1570–1888. III. 728.

báltak meg vagyona szert tenni a Gyalu feletti hegyekben és Kiskapus határában. A nép képzeletvilágára hatottak ugyanakkor a feleki erdő, vagyis a Bükk görgetegkövei és a Tordai hasadék üreges kőzetei.¹³ 1790-ben ún. Bányász vagy Kincskereső Társaság is alakult a kincsek felkutatására.

Egy, a XIX. század elején jól ismert kincskereső mondához, a tordai kéményseprőről szólóhoz fűződik Pergő Celesztin *Feleki erdő* című „honi történet”-e. E monda szerint Kis János kéményseprő a Tordai hasadék egyik sziklaüregébe ereszkedett kincset keresni, de belészorult, s hat nap után odaveszett.¹⁴ A kéményseprő alakját Gyöngyösi János is megörökítette egyik versében. A Feleki erdő című színdarab szövege Pergő Celesztin kézjegyét viseli, és Bartha Elek 1842. július 27-i keltezéssel aláírt másolatában őrződött meg.¹⁵

A darab cselekménye 1692-ben, Bánffy György gubernátor idejében játszódik le Kolozsvárt és a Feleki erdőben. Az események történeti múltba vetítésének azonban nincs semmi jelentősége, a történelmi távlat inkább a hatáskeltést szolgálta. Két pár félreértésen múló szerelmi bonyodalma oldódik meg az események során. Figyelmet érdemel a mű egyik ifjú szereplője, Imre azért is, mert alakjába, feltételezhetően, Pergő Celesztin saját életrajzi adatait szőtte bele. Mindkettejük édesanyja ugyanis egy gazdag főúrtól elcsábított árva leány volt, de meghalt. Apjukat egyikük sem ismerte. Származásuk miatt iskolatársaik csúfolták, ezért abbahagyták a tanulást.¹⁶

A darab a német drámák mintájára készült népies ízű, romantikus alkotás, tele babonás hiedelmekkel, kísértetjárás miatti félelmekkel, a betyárromantikától átítatott figurákkal (a Feleki erdőben rejtőző tolvajokkal). Stílusa is romantikus: pátosszal tele felkiáltásokat, körmondatokat, kihagyásos mondatokat tartalmaz. Például Imre így panaszkodik el életsorsa alakulását: „Oskolai pályámon nem valék utolsó, még egyik tanuló társaim közül, kit igyekezetemmel sokkal feljül mulék, szememre lobbanta születésem csorbáját, sírva téptem szét oskolai könyveimet, átkozódám, sírva mentem haza is, az édesanya érezte gyermeke sorsát, ah a bánatnak éles fogai vannak-ő megholt, én azonnal egy idegen szabad sereghez állék”. A drámának 1833. január 15-i előadására sikerült rábukkannunk, Balla Károly színtársulata mutatta be Kolozsváron.¹⁷

A *Torda hasadéka* vagy az *elkészt kincskeresők* című négyfelvonásos bozózat szövegkönyvének egy 1850-ből való másolatát s egy 1848. július 15-i keltezésű, Pósa Mihálytól készített kéziratot „vezérlapját”-t, vagyis rendezőpéldányát ismerjük.¹⁸ Ez utóbbi rész önmagában is értékes, hisz kevés hozzá hasonló példány maradt meg ebből a korszakból.

A darab romantikus elemekkel átszőtt cselvígjáték. Dramaturgiai szempontból sokkal sikerültebb alkotás, mint a Feleki erdő. Tárnya: hogyan használja fel egy nemes ifjú, Erdei Pál vándorszínész barátja, Szerémi Sándor segítségével, Kamatossy uszo-

13 *Mazsolics Amália*: A hetedik gyermek kincsletása, Erdélyi Múzeum, 1943. 46–52.

14 Üstökös, 1870. január 8. 21.

15 Feleki erdő, Magyar Színház Könyvtára, Kolozsvár Sz/984. sz. A kézjegyet vö. az Állami Levéltár, Kolozsvár, Nemzeti Színházi levellezések, 94. sz. Pergő Celesztin P. Horváth Dánielhez, Kolozsvár, 1821. április 2.

16 Kolozsvári Közlöny, 1858. november 21.

17 Zsebkönyv F.31/332.

18 Torda hasadéka vagy az elkészt kincs keresők 4 felvonásos bohózat, Magyar Színház Könyvtára, Kolozsvár Sz/3358. sz.

rásnak és testvéreinek, az özvegy Erzsók aszonynak a babonás hiszékenységet, és hogyan nyeri el Kamatossy nevelt lányának, Júliának a kezét. A fiatalok kitapintják Kamatossy és Erzsók asszony gyengéit, és épp azokat fordítják ellenük. A szereplők Erdeit, a nemes ifjút kivéve, mind polgári és népi alakok.

Kamatossy, a gazdag uzorás a fősvénység megtestesítője, előképe Molière Harpagonja volt. Külső és belső portréját Jakab, a szolga rajzolja meg találóan: „sovány, mint a föld népe a Básta idejében”, „Nadrágja zsebe úgy festve van a penésztől, hogy hamarabb magára vonhattya a menköt, mint a Torockai vasas hegyek”, „Itt nálunk a mértékletesség olyan comandó-szó, mellyhez még a kéményből kiment füst is alkalmaztatja magát”, „Úgy szereti a pénzt, hogy ezen a bálványért még ma kész volna vissza térni a pogány vallásra”.

A néphiedelem ebben a műben is meghatározó szerepet tölt be. Erdei és Szerémi a Torda hasadékában rejlő Dárius kincs megszerzésére buzdítja külön-külön Erzsókot és Kamatossyt. A kapzsi testvéreket kecsegteti a kincs, és nem veszik észre, hogyan járnak túl az eszükön a fiatalok, és érik el céljukat, szerelmi vágyuk beteljesülését.

A szerző a „munkában” és „szorgalomban”, nem pedig az öröklésben vagy az egyéb vagyonszerzési kísérletekben jelöli meg a polgári életesmény valóráváltásának lehetőségét. Szembeállítja a boldogságszerzés két forrását: a vagyont és a szerelmet. Feltehetőleg Pergő Celesztin ismerte már Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című mesedramáját, és ez is hatással volt rá, másrészt a polgárosodó társadalom életfelfogását tükrözi a mű. Nyelvezete népies, a korabeli társalgási stílusban írt alkotás.

A darab címét Ferenczi Zoltán is említi A kolozsvári színészet és színház története című nagyjelentőségű munkájában. Az 1835. február 6-i előadásról, amely Néb Mária jutalomjátéka lett volna, tudjuk a korabeli hírlapokból, Ferenczi megjegyzi, hogy elmaradt, csak 1836. június 5-én került sor a bemutatóra.¹⁹ Néb Mária 1839. augusztus 26-i jutalomjátékáról már nincs tudomása. Ez utóbbi előadásról olvashatjuk a brassói Erdélyi Hírlapban, hogy „A jutalmazott inkább tetszett a darabnál”.²⁰ A közönség polgári rétegének a darabról alkotott ilyen visszhangjáról arra következtethetünk, hogy nem sokszor játszhatták, mert sokan önmagukra ismertek a fősvény, pénzsóvár szereplőkben, s ezt a színpadról elhangzó bírálatot nem szívesen fogadták. A dráma azonban a színész-drámaíró tehetségét, eredetiségre, sőt időszerűsége való törekvését bizonyítja.

Pergő Celesztinnek még egy színművét kívánom megemlíteni, amely a szakirodalomban kevésbé ismert, a *Linczigh János kolozsvári királybíró vagy Két nap egy századból* című négyfelvonásos történelmi drámáját. A darab 1845. január 24-i előadásáról emlékezik meg Ferenczi Zoltán is idézett tanulmányában, s olvashatunk róla a korabeli hírlapokban is.²¹ A darab cselekménye a XVII. században játszódik le. Főszereplője, Linczigh János, főbíró és a szűcsök céhmestere, valóban élő személy volt Kolozsváron. Az ábrázolt esemény is valóban megtörtént, ezt bizonyítja Linczigh János fennmaradt naplója. A főbíró a darabban bátorságáról, hazafiságáról, hősies helytállásáról tett tanúbizonyságot akkor, amikor Szejdi Ahmet török basa el akarta foglalni Kolozsvárt. Az ilyen hősies magatartás időszerű volt a darab előadásának idején, de annak dagályos stílusát méltán bírálta a korabeli sajtó.

¹⁹ Ferenczi Zoltán i. m. 334.

²⁰ Erdélyi Hírlap, 1839. szeptember 14. 149.

²¹ Múlt és Jelen, 1845. február 7. 65–66.

Az 1840-es évekre a történeti drámák és hagyományos vígjátékok divatja hanyatlani kezdett a kolozsvári színpadon, s egyre nagyobb teret foglaltak el a polgári tárgyú társadalmi drámák és vígjátékok. A romantikus társadalmi drámával új embertípus került a színpadra. a magyar polgár alakja. A műfaj egyik kiemelkedő művelője az a Czakó Zsigmond (1820–1847), aki ugyancsak a nagyenyedi kollégium diákjaként lett előbb színész, majd drámaíró.

A romantika szellemétől átfűtött kortársi kritika sokszor el is túlozta drámáinak jelentőségét, s a *Kalmár és tengerészt* Katona József Bánk bánja mellé állította.²² Darabjainak színpadi sikere annak tulajdonítható, hogy mind drámafordításai, mind eredeti alkotásai akkor keletkeztek – az 1840-es években –, amikor a romantikus dráma virágkorát élte a magyar színpadokon. Első sikert aratott drámáját, a *Kalmár és tengerészt* Pesten 1844. november 18-án, még nyomtatásban való megjelenése előtt vitték színre. Hamarosan ezután, 1845. február 26-án Kolozsvárt is bemutatták. A kolozsvári közönség érdeklődését bizonyítja a *Múlt és Jelenben* megjelent kritika, amely arról is beszámol, hogy „a színház fulladásig tömve volt nézőkkel”.²³

Még nagyobb sikert aratott Czakó Zsigmond rejtélyes című *Végrendelete*. A tragédiát az Erdélyi Híradó kritikusa „a legmélyebb lélektani forrásokból írott egyik legnehezebbjé”-nek tartja.²⁴ Az 1845. augusztus 21-i pesti bemutatót két hónap múlva, október 12-én a nagyváradi, majd október 29-én a kolozsvári követte. A darab négy kolozsvári és négy vidéki (nagybányai, nagyváradi, szatmári és szilágysomlyói) előadást ért meg Erdélyben még Czakó Zsigmond életében.

A *Leona* című filozófiai drámáját is színre vitték Kolozsváron, de ez a darab nem hozta meg a várt sikert.²⁵ Annál gyakrabban játszották a Dennery és Maillan *Mari, egy anya a népből* című francia drámájának fordítását, s ezt a közönség is lelkesedéssel fogadta.²⁶

A nagyenyedi iskolai színjátszásról végezetül megállapíthatjuk, hogy érezhető az erdélyi magyar színjátszásra gyakorolt hatása 1848-ig, sőt később is. Ha változott is a szerepe 1792 után, miután Kolozsvárt létrejött a hivatásos színjátszó társaság, hisz ismét iskolai jellege érvényesült fokozottabban, művelődéstörténeti jelentősége megmaradt. A diákszínészek pedig továbbra sem mondtak le művészi igényességükről. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy előadták például 1796. július 29-én Simai Kristóf Mesterséges ravaszság című vígjátékát.²⁷ Később Kolozsvár színpadi kultúrája visszahatott a nagyenyedi művelődési életre különösen 1815-től kezdődően, miután az egyes színházak nyaranta vendégszerepeltek Enyeden.²⁸

22 Erdélyi Híradó, 1845. április 4. 213.

23 Múlt és Jelen, 1845. március 4. 107.

24 Erdélyi Híradó, 1845. november 7. 705.

25 Múlt és Jelen, 1847. január 3. 385.; Kiskövet, 1847. január 17. 24.

26 Múlt és Jelen 1846. július 2. 307.; Kiskövet, 1846. december 13. 400.

27 *Vita Zsigmond*, i. m. 169.

28 *Enyedi Sándor*, i. m. 193–194.

P R Ó B A

MELLYET
 ANYAINYELVE TANULÁSÁRA TETT
 A' NAGY ENYEDEN TANULO IJÁK
 KÖZÖTT FEL-ALLOTT
MAGYAR TARSASÁG.

Nyomatottott a' Társaság Költse-
 gével.

KÖLTSÉGERŐTT.
 A' RECHAM. KÖL. DOLLÁR.
 1892. Budapest.

A Próba című eszékiönyve címlapja (Költészet, 1792)

A Személyek:

SCANARELLA,
GERONIMO,
DORIMÉNA, egy Scanarellának leg-
 teendő Szerelmes talicska leány.
ALKANTOR, a' Doriména Atyja.
ALIZADÁS, a' Doriména Testvére.
HYRANTUS, a' Doriména Szeretője.
KÉRTZIKÁNYNEK,
PANKRÁT, edgy Anitotelet követő
 Tudós.
MARFOR, edgy Pythos követő Tudós.

A' P R Ó B A
H A Z A S S Á G
 Vig-játék.

E D S Ő J E L E N É S
SCANARELLA, GERONIMO.
Scanarella,
 Egy keménykötésű világszép. Világunk
 minden a' háza, és minden úgy meganny
 nem kell. Ha nekem a' pénze el-
 kényes, minden kárhozó Urak, és ha
 illi kényes, minden kárhozó Urak, és ha
 kényes, és egész nap nem kényes.
Geronimo,
 Látok az embernek, hogy kényes.
Scanarella,
 A' kényes: Egy éppen kényes kényes
 Utal, és Utal kényes kényes.
 I 4 Gér.

Dr. ...
KÉNTÉLENSÉGBŐL

VALÓ

ORVOS

Víg-Játék.

III. Felvonásokban

Szerkesztett

MOIS BAPTISTA POKELIN MOUÏER
által,

Fordítottott Frantziából

A TÁRSASÁGNAK

egy Tagja által

1791-ben.

Új eredeti dráma.

Hegedűs L. mint újon szerződött tag.

KOLOZSVÁRTT.

NEHEZTISZINHÁZ.

Szerdán october 29-én 1845.

E SZÍNPADON ELŐSZÖR

VÉGRENDELET.

Legújabb eredeti, 'a' a' pesti nemzeti színházban rendkívüli tetszésben részelt dráma 5 felvonásban, írta Czákó Zsigmond.

SZEMÉLYZET:

Báró Zsolti, főispáni helyettes	—	—	—	—	Bartók.
Gróf Tárny Béla	—	—	—	—	Hegedűs.
Margitai, nevelője	—	—	—	—	Károlyi.
Gróf Csák	—	—	—	—	Szerdahelyi Kálmán.
Gróf Szerém	—	—	—	—	Hódi.
Gróf Alparinó	—	—	—	—	Eckelóc.
Antonia, leánya	—	—	—	—	Lukácsy Antonia.
Hereszi Lőrincz, szobrász	—	—	—	—	Szabó.
Biola Nina, táncművésznő	—	—	—	—	Szabó Krisztina.
Társalkodónéja	—	—	—	—	K. Lóra.
Gróf Csizinsó	—	—	—	—	Hariné.
Gróf Haralokiné	—	—	—	—	Szentpéteriné.
Országos főúr	—	—	—	—	Zólamy.
Udvartester, Alpari grófnőnél	—	—	—	—	Dáma.
Inssok	—	—	—	—	Temesváry.
	—	—	—	—	Rovács.
	—	—	—	—	Nagy.

Urak, vendégek. Történik Pesten.

HEGEDŰS, mint újon szerződött tag a' fentjelelt szerepben lesz szerepcsés föllépni.

Kezdeté fél hétórákor.

A' mára hirdetett Linda című opera, készülétek miatt holnapra halasztatott.

Az első bérleti előadás szombaton november 4-ső napján leend.

